

Puolivuosisikatsaus Rahanpesun selvittelykeskus 2023

Keskusrikospoliisi
Rahanpesun selvittelykeskus

Tiivistelmä

JULKAISUN NIMI	Rahanpesun selvittelykeskuksen puolivuositiedustus 2023
JULKAISUAJANKOHTA	15.8.2023
TOIMEKSIANTAJA	Jaakko Christensen, rikostarkastaja
AVAINSANAT	Keskusrikospoliisi, Rahanpesun selvittelykeskus, puolivuositiedustus
JULKISUUSASTE	Julkinen

TIIVISTELMÄ

Vuoden 2023 ensimmäisen kuuden kuukauden aikana Keskusrikospoliisin Rahanpesun selvittelykeskus kirjasi rahanpesurekisteriin yhteensä 203 432 epäilyttävää liiketoimea koskevaa ilmoitusta, joista 18 ilmoitusta ilmoitusvelvolliset luokittelivat terrorismin rahoittamiseen liittyviksi. Saapunneiden ilmoitusten perusteella selvittelykeskus avasi yhteensä 699 epäilyttävää liiketoimea koskevaa selvittelykokonaisuutta eli juttua, joista 30 liittyi terrorismin rahoittamiseen.

Selvittelykeskus antoi yhteensä 44 liiketoimen keskeyttämismääräystä, joiden yhteenlaskettu arvo oli 990 326 euroa. Tästä summasta rikoshyötynä viranomaisten haltuun saatiin 398 609 euroa.

Ulkomaisille rahanpesun torjunnasta vastaaville yksiköille selvittelykeskus lähetti yhteensä 38 varojen pysäytyspyyntöä, joiden yhteenlaskettu arvo oli 4 527 935 euroa. Pysäytyspyynnöistä neljä johti yhteensä 2 058 121 euron jäädytyksiin.

Vuoden 2023 ensimmäisen puolikkaan aikana Rahanpesun selvittelykeskuksen toiminnassa näkyivät jo aiemmin ilmiöiksi tunnistetut Ukrainan sotaa sekä pakotteita ja niiden kiertämistä koskevat asiat, erilaiset petokset sekä katujengeihin kohdistuva rikostorjunta.

SIVUJA 20

Sisällysluettelo

1 Johdanto	4
2 Ilmiöt	5
2.1 Ukrainan sota ja pakotteet	5
2.2 Petokset	5
2.3 Katujengit	6
3 Rahanpesuilmoitukset	7
3.1 Rahanpesuilmoitukset ja ilmoittajatahot	7
3.2 Vastaanotetut tiedustelut	8
3.3 Rahanpesuilmoitusten indikaattorit	9
4 Ilmoitusten käsittely	12
4.1 Jutut	12
4.2 Lähetetyt tiedustelut	13
4.3 Liiketoimien keskeyttämismääräykset	14
4.4 Ulkomaisten varojen pysäytyspyynnöt	15
4.5 Juttujen käsittelyn tulokset	18
4.6 Cross border -ilmoitukset ja -luovutukset	19
4.7 Rikosnimikkeet	20

1 Johdanto

Rahanpesun selvittelykeskuksen puolivuositarkastuksen tarkoituksena on esittää tiivis katsaus yksikön toimintaan sekä keskeisiin lukuihin ja ilmiöihin aikavälillä 01/2023–06/2023. Selvittelykeskuksen toimintaa tarkastellaan vertaamalla selvittelykeskukseen saapuvien erilaisten ilmoitusten sekä ilmoitusten käsittelyyn liittyvien toimintojen määriä ja sisältöjä edellisvuosien vastaaviin lukuihin.

Selvittelykeskuksen julkaisemien puolivuositarkastusten keskinäiseen vertailtavuuteen vaikuttavat vuonna 2023 muuttuneet raportointikäytännöt. Aiemmista vuosista poiketen vuoden 2023 puolivuositarkastuksessa vuoden ensimmäisen puolikkaan lukuja verrataan edellisvuosien puolivuotislukuihin täysien vuosien lukujen sijaan. Vertailtavien aikajaksojen yhdenmukaistamisen tarkoituksena on lisätä puolivuositarkastuksessa esitettyjen lukujen vertailun selkeyttä. Luvut kullekin toteutuneelle täydelle vuodelle esitetään puolestaan Rahanpesun selvittelykeskuksen vuosikertomuksissa.

Vuoden 2023 puolivuotiskatsauksessa esitetään myös uutena lukuna luku kaksi *Ilmiöt*, jossa tuodaan esiin ajankohtaiset sekä keskeiset selvittelykeskuksen toimintaan vaikuttavat ilmiöt. Vuoden 2023 ensimmäisen kuuden kuukauden aikana selvittelykeskuksen toiminnassa näkyivät jo aiemmin ilmiöiksi tunnistetut Ukrainan sotaa sekä pakotteita ja niiden kiertämistä koskevat asiat, erilaiset petokset sekä katujengeihin kohdistuva rikostorjunta.

2 Ilmiöt

2.1 Ukrainan sota ja pakotteet

Rahanpesun selvittelykeskus jatkoi vuoden 2023 aikana Ukrainan sodan ja erityisesti pakotteiden suorien ja epäsuorien vaikutusten seurantaan Suomessa. Vuoden 2022 tapaan Rahanpesun selvittelykeskus seurasi sodan ja pakotteiden vaikutuksia ensisijaisesti vastaanottamiensa epäilyttäviä liiketoimia ja terrorismin rahoittamista koskevien ilmoitusten kautta. Niin ikään yhteistyö kotimaisten ja kansainvälisten viranomaiskumppaneiden kanssa jatkui tiiviinä.

Vuoden 2023 ensimmäisen puolikkaan aikana havaitut keskeiset sotaan ja pakotteisiin liittyvät ilmiöt olivat pitkälti samoja kuin vuonna 2022; venäläisten luonnollisten henkilöiden tekemät varainsiirrot Suomeen ja oikeushenkilöiden mahdolliset pyrkimykset kiertää tai rikkoa pakotteita.

Varojen siirrot Suomeen jatkuivat tekotavoiltaan vuoden 2022 kaltaisina. Venäläiset henkilöt tallettivat runsaasti venäläistä alkuperää olevaa käteistä tai tekivät tilisiirtoja joko suoraan Venäjältä tai kolmansissa maissa sijaitsevien pankkitilien kautta.

Mahdollisissa oikeushenkilöiden pakotteiden kiertämisestä tai rikkomista koskevissa tapauksissa korostuivat erityisesti varojen ja pakotteiden alaisten hyödykkeiden kierrättäminen ja vieminen kolmansiin maihin, jotka usein olivat Venäjään neutraalisti tai myönteisesti suhtautuvia valtioita. Erityisesti näihin maihin vietävien pakotteiden alaisten hyödykkeiden päätyminen tosiasiallisesti Venäjälle tai venäläisten toimijoiden haltuun on laajasti tunnettu haaste, johon myös Euroopan Unionin heinäkuussa 2023 julkaistu 11. pakotepaketti pyrkii puuttumaan¹.

2.2 Petokset

Edelleen suuri osa Rahanpesun selvittelykeskuksen päivittäisestä selvittelytyöstä liittyi erilaisiin petoksiin, joiden kirjo oli laaja – rakkaus-, sijoitus- ja verkkopankkihuijausten ollessa tyypillisimpiä. Lisäksi selvittelykeskuksen vastaanottamista kotimaan tiedusteluista valtaosa liittyi poliisilaitoksilla tutkittavina olleisiin petosrikoksiin.

Lähes kaikki selvittelykeskuksen selvittämät petokset olivat tietoverkkoavusteisia, ja ne kohdistuivat laajasti eri rahoituslaitosten asiakkaisiin myös vuoden 2023 aikana. Petosten tekotapojen kirjo säilyi niin ikään laajana; uhrien verkkopankkitunnukset tai luottokorttinumerot kalasteltiin sähköpostitse, puhelimitse, pikaviestisovellusten kuten WhatsAppin tai haittaohjelmien avulla.

Alkuvuonna havaittiin useita tapauksia, joissa uhrin vastaanottivat viestin saapuneesta paketista ja kirjautuivat viestin kautta verkkopankkia muistuttavalle huijaussivulle. Rikolliset siirsivät kirjautumistiedot saatuaan uhrien varat välittömästi eteenpäin. Selvittelykeskuksen tietojen mukaan uhreja oli kymmeniä ja rikosvahingot yhteensä noin miljoona euroa.

Alkukesästä havaittiin uutena ilmiönä niin sanottuja turvatilipetoksia, joissa uhrille soitetaan esimerkiksi perintätoimiston tai pankin nimissä jostakin tekaistusta tilitapahtumasta, jota uhri ei tunnista. Tämän jälkeen uhrin todetaan joutuneen huijauksen kohteeksi, ja toinen soittaja ottaa

---

¹ [EU:n 11. pakotepaketti keskittyy Venäjälle asetettujen pakotteiden kiertämisen estämiseen - Ulkoministeriö \(um.fi\)](#)

uhriin yhteyttä. Toinen soittaja esiintyy uhrin pankkina ja ohjeistaa siirtämään rahat "turvatilille". Tosiasiassa rahat päätyvät rikoksen tekijöiden haltuun. Rikosvahingot olivat yhteensä useita satoja tuhansia euroja.

Petosten torjumiseksi Rahanpesun selvittelykeskus osallistui keväällä 2023 julkaistun #Ennakoija-kampanjan kehittämiseen, jonka tavoitteena on estää erityisesti ikäihmisiin kohdistuvat digihuijaukset.

2.3 Katujengit

Rahanpesun selvittelykeskus osallistui katujengeihin liittyvään seurantatyöhön osana Keskusrikospoliisia. Katujengien rikollinen toiminta muodostuu useimmiten erityisesti väkivalta-, huumausaine- sekä omaisuusrikoksista. Rahanpesun selvittelykeskuksen toiminnan painopiste oli sen toimenkuvan mukaisesti katujengi-ilmiöön liittyvien taloudellisten seikkojen seuraaminen ja tunnistaminen. Seurannassa kertynyttä tietoa käytettiin sekä Rahanpesun selvittelykeskuksen omassa toiminnassa että muiden viranomaisten työn tukemisessa.

3 Rahanpesuilmoitukset

3.1 Rahanpesuilmoitukset ja ilmoittajatahot

Rahanpesun selvittelykeskus vastaanottaa rahanpesulaissa määritellyiltä ilmoitusvelvollisilta epäilyttäviä liiketoimia koskevia sekä epäiltyä terrorismin rahoittamista koskevia ilmoituksia. Saatavat ilmoitukset jakautuvat kolmeen pääluokkaan: 1) massaluonteisiin, transaktioperusteisiin kynnysarvoilmoituksiin, jotka perustuvat tiettyjen ilmoittajatahojen automaattiseen raportointiin, 2) ilmoitusvelvollisen havaitseman epäilyttävän liiketoimen perusteella tehtyihin ilmoituksiin sekä 3) ilmoitusvelvollisen havaitsemiin mahdollisiin terrorismin rahoittamiseen liittyviin ilmoituksiin.

Vuoden 2023 ensimmäisen puolikkaan aikana Rahanpesun selvittelykeskus kirjasi rahanpesurekisteriin yhteensä 203 432 ilmoitusta. Epäilyttäviin liiketoimiin liittyvien ilmoitusten lisäksi transaktioperusteisia kynnysarvoilmoituksia tekevät ilmoitusvelvolliset – kuten maksunvälittäjät, rahapeliyhteisöt sekä virtuaalivaluuttapalveluiden tarjoajat – olivat edellisvuosien tavoin vuoden 2023 ensimmäisen puolikkaan aikana suurimmat ilmoittajaluokat pankkien lisäksi.

Ilmoittajaluokka	06/2020	06/2021	06/2022	06/2023
Luotto- ja rahoituslaitos (muu kuin pankki)	2 925	3 376	85	175 955
Yleistä maksujenvälitystä tarjoava (sis. valuutanvaihto)	8 499	9 756	9 088	9 153
Luotto- ja rahoituslaitos (pankki)	7 209	7 208	6 098	8 275
Rahapeliyhteisö	5 447	6 016	3 561	5 995
Virtuaalivaluuttapalvelun tarjoaja	1 703	3 439 842	61 143	3 672
Vakuutusyhtiö, -yhdistys tai työeläkevakuutusyhtiö	72	58	148	141
Huolehtimisvelvoitteen mukainen viranomainen	39	42	50	85
Tavaran myynti käteisenä > 10 000 €	23	15	15	44
Kirjanpitäjä	13	32	36	35
Muu kotimainen viranomainen	25	21	14	28
Muut, vähäisiä ilmoitusmääriä tuottavat ilmoittajaluokat	5	21	13	12
Sijoituspalveluyritys	3	10	1	12
Kiinteistönvälittäjä	6	6	21	11
Tilintarkastaja	8	6	12	8
Asianajaja tai muu oikeudellisia palveluita tarjoava	6	7	3	4
Rahastoyhtiö tai säilytisyhteisö	1	2	1	2
Yhteensä	25 984	3 466 418	80 289	203 432

Taulukko 1: Selvittelykeskuksen vastaanottamien ilmoitusten lukumäärät ilmoittajaluokittain aikavälillä 06/2020–06/2023

Taulukosta 1 havaittavia keskeisiä muutoksia ovat:

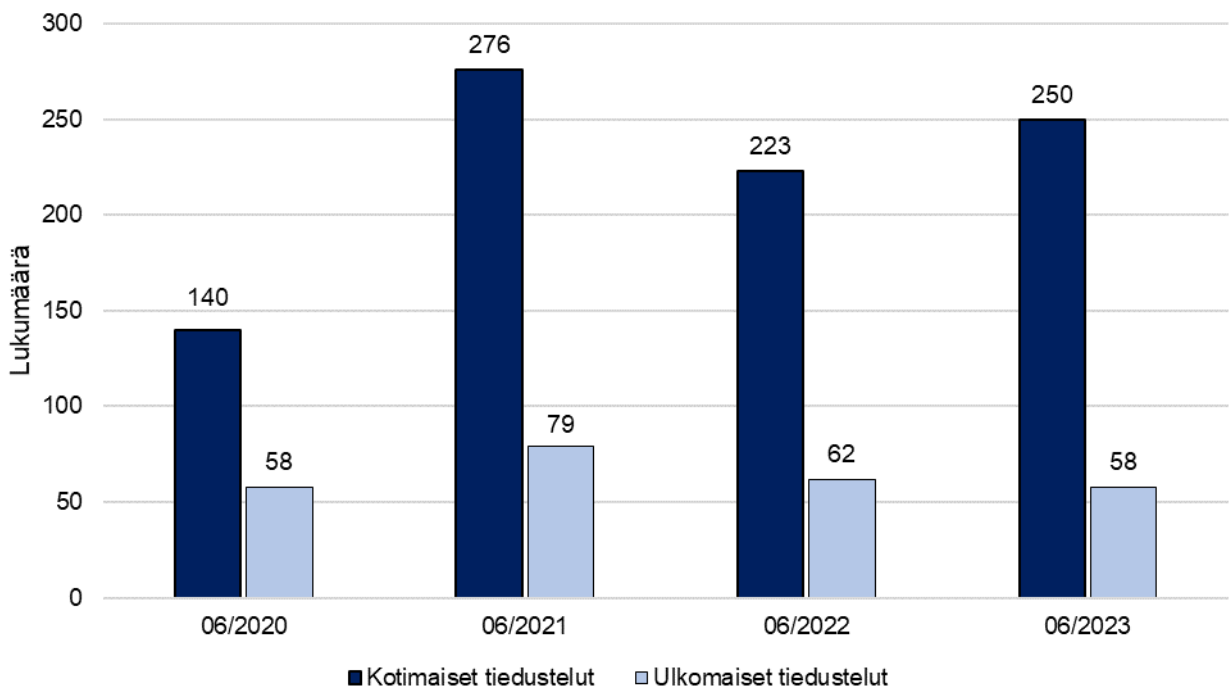
- Luotto- ja rahoituslaitosten (muu kuin pankki) ilmoitusmäärien kasvu alkuvuonna 2022 vastaanotetusta 85 ilmoituksesta 175 955 ilmoitukseen. Vastaanotetuista 175 955 ilmoituksesta lähes kaikki olivat yksittäisen ilmoitusvelvollisen osin takautuvasti tekemiä kynnysarvoperusteisia ilmoituksia. Kyseinen ilmoitusvelvollinen aloitti kynnysarvoperusteiset ilmoitukset vuoden 2022 toisella puolikkaalla, jonka aikana ilmoitusvelvolliselta vastaanotettiin 106 252 ilmoitusta.
- Virtuaalivaluuttapalveluiden tarjoajien tekemien ilmoitusten määrän lasku vuosien 2021 (3 439 842 ilmoitusta) ja 2022 (61 143 ilmoitusta) poikkeuksellisen suurten ilmoitusmäärien tasolta 3 672 ilmoitukseen. Vuosina 2021 ja 2022 ilmoitusmääriä nostivat joulukuussa 2019 voimaan astunut virtuaalivaluuttapalveluiden tarjoajien ilmoitusvelvollisuus ja tähän liittyvät takautuvasti tehdyt ilmoitukset sekä suuri määrä ilmoituksia transaktioista, joissa oli syytä olettaa ainakin toisen osapuolen toimineen jollakin pimeän internetin kauppapaikoista. Kyseisten ilmoitusvelvollisten tekemien ilmoitusten määrä tasaantui alkuvuoden 2023 aikana.
- Pankkien tekemien ilmoitusten kasvu edellisvuosiin verrattuna. Kolmen edellisvuoden puolivuositilukujen keskiarvoon (6 838 ilmoitusta per vuosi) verrattuna pankkien tekemien ilmoitusten lukumäärä nousi 21 % vuoden 2023 ensimmäisellä puolikkaalla.
- Vastaanotettujen ilmoitusten kokonaislukumäärän kasvu. Alkuvuonna 2023 vastaanotettujen ilmoitusten lukumäärään vaikuttivat huomattavasti yhden ilmoitusvelvollisen kynnysarvoperusteiset ilmoitukset, jotka muodostivat enemmistön kaikista alkuvuonna 2023 vastaanotetuista ilmoituksista.

3.2 Vastaanotetut tiedustelut

Rahanpesun selvittelykeskus vastaanottaa tiedusteluja kotimaisilta sekä ulkomaisilta viranomaisilta. Tiedusteluilla eri viranomaiset pyytävät omien tehtäviensä suorittamiseksi selvittelykeskuksen hallussa olevia tietoja. Vuoden 2023 ensimmäisellä puolikkaalla selvittelykeskus vastaanotti yhteensä 308 tiedustelua, joista 250 oli kotimaisilta toimijoilta ja 58 ulkomailta.

Vuoden 2023 kesäkuun loppuun mennessä ulkomaisten viranomaisten lähettämiä tiedusteluja saapui selvittelykeskukseen eniten Maltalta (8), Virossa (5), Espanjasta (4) ja Ukrainasta (4). Kotimaisten viranomaisten tiedusteluja selvittelykeskus vastaanotti eniten poliisilaitoksilta (160) sekä Keskusrikospoliisilta (41).

Kaavio 1: Rahanpesun selvittelykeskuksen vastaanottamat kotimaiset ja ulkomaiset tiedustelut aikavälillä 06/2020–06/2023

Kaaviosta 1 havaitaan alkuvuonna 2023 selvittelykeskukseen saapuneiden tiedustelujen olevan lukumäärällisesti edellisvuosien tasolla, eikä merkittäviä tai normaalista poikkeavia muutoksia ole ilmennyt.

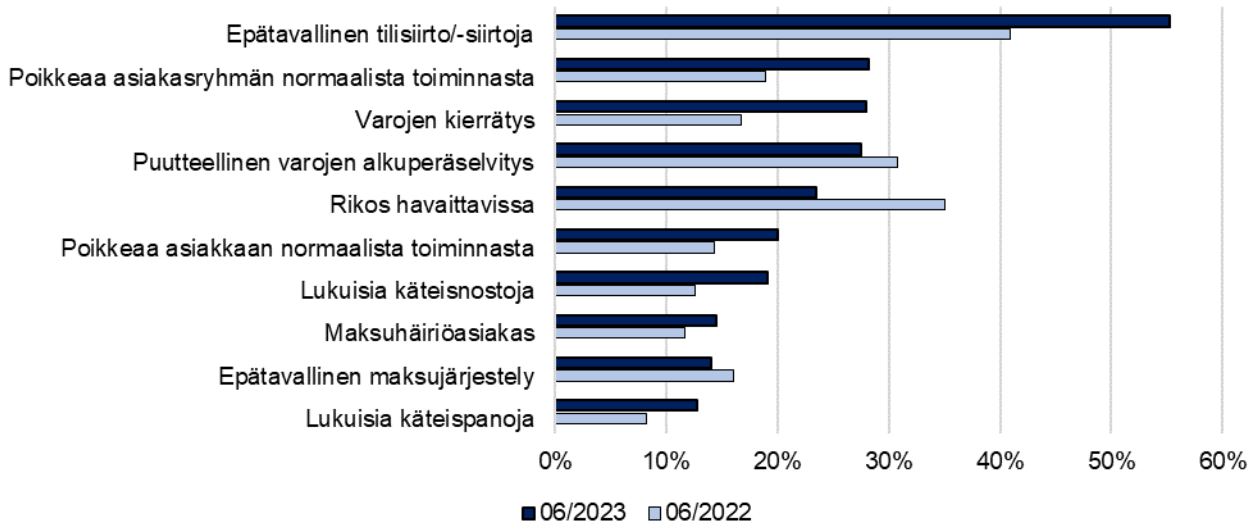
3.3 Rahanpesuilmoitusten indikaattorit

Tässä aluvuossa tarkastellaan ilmoitusvelvollisten riskiperusteisia rahanpesuilmoituksia sekä epäiltyjä terrorismin rahoittamisen ilmoituksia eli muita kuin transaktioperusteisia kynnysarvoilmoituksia.

Rahanpesuilmoituksissa käytetyt indikaattorit voidaan jakaa kahteen pääluokkaan: 1) laadullisiin, liiketoimen luonnetta tai muuta laadullista tekijää – kuten asiakkaan taustaa – kuvaaviin indikaattoreihin sekä 2) summarajaindikaattoreihin, jotka perustuvat epäilyttävään liiketoimeen sisältyvien varojen kokonaisarvoon. Ilmoitusvelvollinen voi valita ilmoitukseensa yhden tai useamman indikaattorin, joilla kuvataan raportoitavan epäilyttävän liiketoimen keskeisiä piirteitä.

Laadulliset indikaattorit

Rahanpesuilmoituksen laadullisilla indikaattoreilla kuvataan raportoidun epäilyttävän liiketoimen luonnetta sekä mahdollisia liiketoimeen kohdistuvia epäilyksiä. Ilmoitusvelvollinen voi käyttää ilmoituksessaan yhtä tai useampaa indikaattoria kuvaamaan havaitsemansa epäilyttävän liiketoimen sisältöä.

Kaavio 2: Kymmenen yleisimmän laadullisen indikaattorin ilmaantuvuudet rahanpesuilmoituksissa aikavälillä 06/2022–06/2023

Kaaviossa 2 on esitetty kymmenen yleisimmän laadullisen indikaattorin ilmaantuvuus muissa kuin kynnysarvoilmoituksissa vuosien 2022 sekä 2023 ensimmäisillä puolikkailla. Kaaviosta havaitaan ilmoitusvelvollisten luokittelevan ilmoituksen kohteena olevan epäilyttävän liiketoimen useimmiten *epätavallinen tilisiirto/-siirtoja* -kategoriaan. Kyseinen indikaattori on ollut käytetyin myös edellisinä vuosina, ja sen ilmaantuvuus kasvoi edelleen viime vuoden ensimmäisen puolikkaan ilmaantuvuudesta. Edellisvuosiin verrattuna myös varojen kierrätystä, lukuisia käteispanoja sekä lukuisia käteisnostoja kuvaavien indikaattorien ilmaantuvuus kasvoi huomattavasti, kun taas *rikos havaittavissa* -indikaattorin ilmaantuvuus selkeästi laski.

Summaindikaattorit

Epäilyttäviä liiketoimia koskevissa ilmoituksissa käytetään summaindikaattoreita ilmaisemaan ilmoitettavaan tapaukseen liittyvien varojen rahallista kokonaisarvoa.

Summaindikaattori	06/2020	06/2021	06/2022	06/2023
Ei arvoa	5.9%	13.2%	6.8%	5.0%
1 - 9 999 (€)	23.6%	30.6%	43.7%	30.9%
10 000 - 49 999 (€)	39.6%	30.4%	30.8%	38.2%
50 000 - 99 999 (€)	11.4%	9.4%	8.2%	12.2%
100 000 - 499 999 (€)	13.7%	12.9%	8.4%	11.0%
Yli 500 000 (€)	5.7%	3.5%	2.1%	2.7%

Taulukko 2: Muissa kuin kynnysarvoilmoituksissa käytettyjen summaindikaattorien osuudet aikavälillä 06/2020–06/2023

Taulukosta 2 havaitaan suurimman osan ilmoitetuista epäilyttävistä liiketoimista olevan vuoden 2023 ensimmäisellä puolikkaalla arvoltaan 10 000–49 999 euroa. Suurin summaindikaattoriluokka vaihtelee tarkasteluajavälillä kahden euromääräisesti matalimman luokan välillä: vuosina 2021 ja 2022 suurin osa ilmoitettujen epäilyttävien liiketoimien kokonaisarvoista osui välille 1–9 999 euroa, kun taas vuosina 2020 sekä 2023 suurin luokka oli 10 000–49 999 euroa. Edellisvuosien tapaan vuoden 2023 ensimmäisellä puolikkaalla harvinaisin summaindikaattoriluokka oli arvoltaan 500 000 euron ylittävät epäilyttävät liiketoimet. Jos ilmoitettu epäilyttävä liiketoimi ei sisällä varojen siirtoa, käytetään indikaattoria *Ei arvoa*.

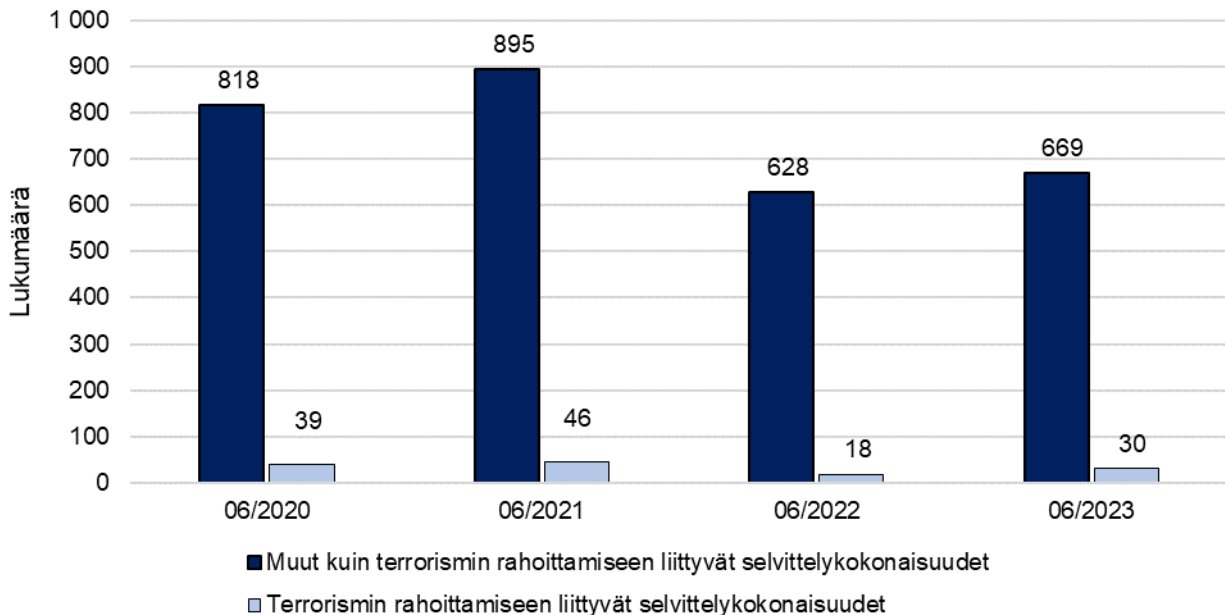
Osana Rahanpesun selvittelykeskuksen toimintojen uudistamishankkeita vuoden 2023 alussa aloitettiin myös rahanpesuindikaattoreita koskeva uudistus. Tällä hetkellä käytössä olevia indikaattoreita sekä niitä koskevaa luokittelua pyritään selkeyttämään sekä tekemään niiden käytöstä aiempaa helpompaa ilmoitusvelvollisen näkökulmasta. Uudistus saattaa vaikuttaa tulevien vuosi- ja puolivuosisikertomusten vertailtavuuteen suhteessa aiemmin julkaistuihin.

4 Ilmoitusten käsittely

4.1 Jutut

Vuoden 2023 ensimmäisellä puolikkaalla Rahanpesun selvittelykeskus avasi 699 rahanpesun selvittelyyn liittyvää selvittelykokonaisuutta eli "juttua". Näistä 30 liittyi mahdolliseen terrorismin rahoittamiseen.

Yksi selvittelykokonaisuus voi sisältää useita epäilyttäviä liiketoimia tai mahdollisia terrorismin rahoittamista koskevia ilmoituksia yhdeltä tai useammalta ilmoittajalta. Suurin osa Rahanpesun selvittelykeskuksen avaamista jutuista avataan vastaanotettujen ilmoitusten perusteella, mutta avattu selvittelykokonaisuus voidaan avata myös selvittelykeskuksen vastaanottaman tiedustelun tai muun kotimaasta tai ulkomailta saadun tiedon perusteella.

Kaavio 3: Rahanpesun selvittelykeskuksen avaamat selvittelykokonaisuudet eli "jutut" aikavälillä 06/2020–06/2023

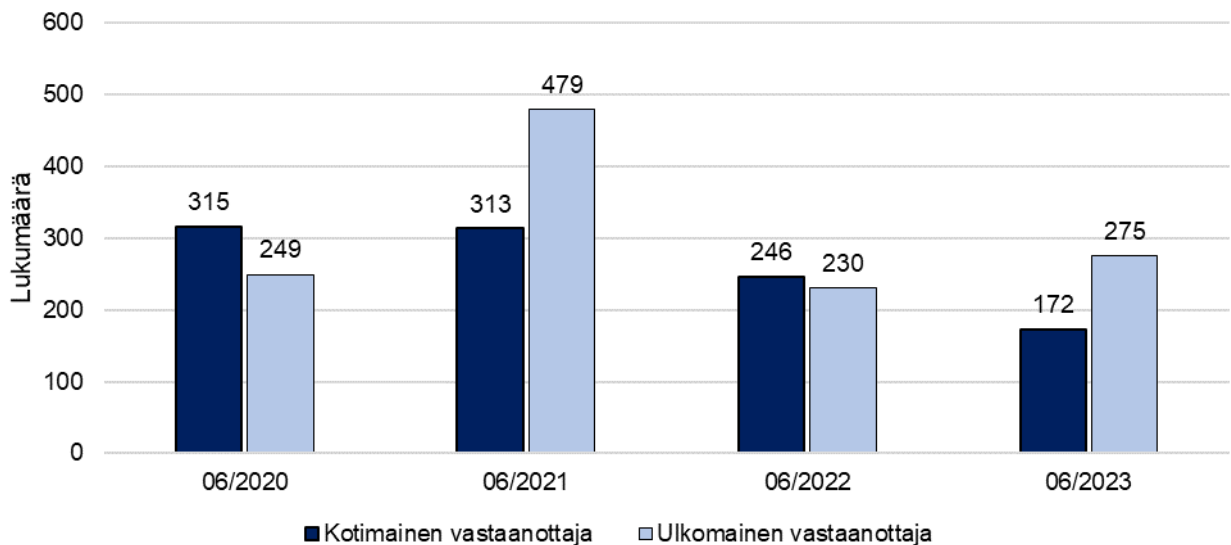
Kaavio 3 osoittaa avattujen juttujen lukumäärän nousseen hieman vuoden 2022 ensimmäisen puolikkaan luvuista, mutta lukumäärän olevan silti vuosien 2020–2021 tasoa matalammalla.

Juttuihin liittyen selvittelykeskus voi tarvittaessa tehdä tiedusteluja kotimaisille toimijoille ja viranomaisille sekä ulkomaisille viranomaisille. Selvittelykeskus voi myös antaa ilmoitusvelvolliselle määräyksen keskeyttää liiketoimi kymmenen arkipäivän ajaksi Suomessa sekä pyytää ulkomaisia selvittelykeskuksia jäädyttämään tai pysäyttämään varoja ulkomaisilla tileillä.

4.2 Lähetetyt tiedustelut

Selvittelykeskus lähetti vuoden 2023 ensimmäisellä puolikkaalla yhteensä 447 tiedustelua, joista 172 lähetettiin kotimaisille ja 275 ulkomaisille viranomaisille, ilmoitusvelvollisille tai muille vastaanottajille. Lähetetyn tiedustelun avulla selvittelykeskus voi pyytää tietoja käsiteltävänä olevan tapauksen liiketoimista sekä osallisista.

Ulkomaisia tiedusteluita lähetettiin vuoden 2023 ensimmäisellä puolikkaalla yhteensä 36 eri maahan, eniten Liettuaan (40), Saksaan (22) sekä Espanjaan (19). Kotimaisista tiedusteluista suurin osa lähetettiin pankkisektorille.

Kaavio 4: Selvittelykeskuksen lähettämät tiedustelut kotimaisille ja ulkomaisille toimijoille aikavälillä 06/2020–06/2023

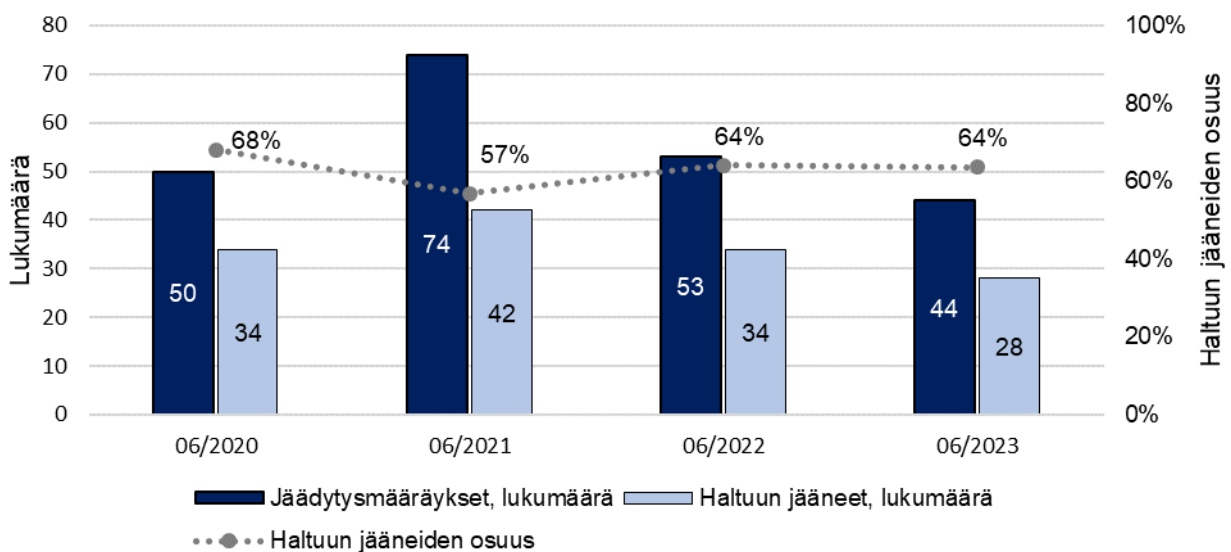
Kaavio 4 osoittaa vuoden 2023 aikana kotimaisille toimijoille lähetettyjen tiedustelujen laskeneen 30 % vuodesta 2022 ja noin 45 % vuosien 2020 ja 2021 tasosta. Kotimaisille vastaanottajille lähetettyjen tiedustelujen lukumäärissä on havaittavissa tarkasteluajavälillä laskevaa trendiä, ja vuoden 2023 lukumäärä on tarkasteluvälin matalin. Ulkomaille lähetettyjen tiedustelujen lukumäärä puolestaan nousi vuosien 2020 ja 2022 tasoista ollessa kuitenkin selkeästi vuotta 2021 matalampi. Hieman korkeammasta ulkomaantiedustelujen lukumäärästä huolimatta selvittelykeskuksen lähettämien tiedusteluiden kokonaismäärä on vuoden 2023 ensimmäisellä puolikkaalla tarkasteluajavälin matalin.

Lähetettyjen tiedustelujen määrä on läheisesti yhteydessä avattuihin juttuihin: lähtökohtaisesti avattujen juttujen kokonaismäärän laskiessa myös lähetettyjen tiedustelujen kokonaismäärä laskee.

4.3 Liiketoimien keskeyttämismääräykset

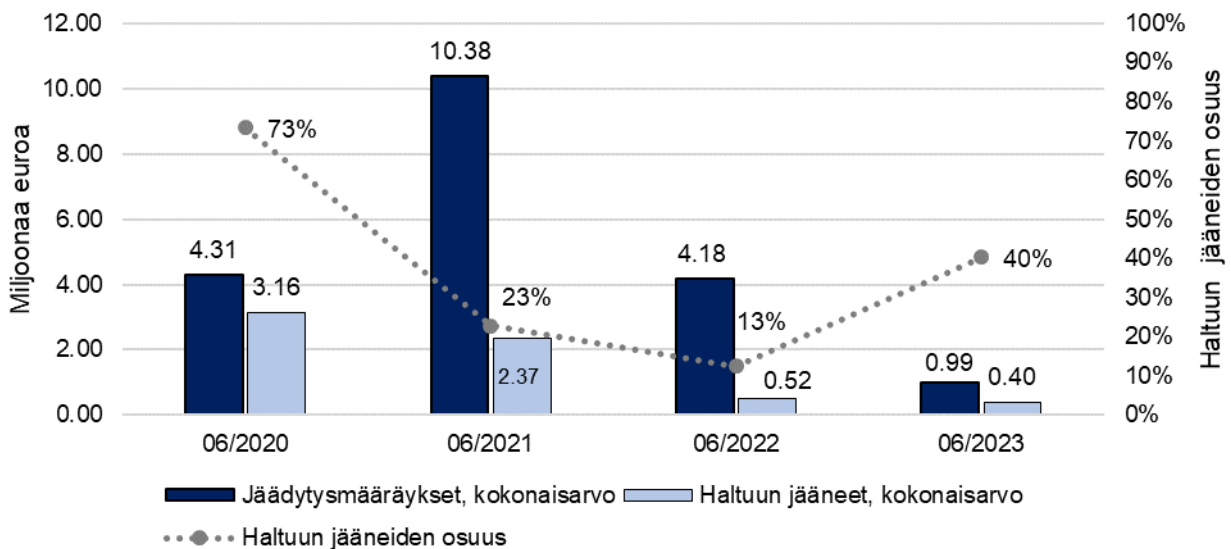
Rahanpesun selvittelykeskuksella on rahanpesulakiin perustuva oikeus antaa ilmoitusvelvolliselle määräys keskeyttää liiketoimi enintään kymmenen arkipäivän ajaksi, mikäli määräys on välttämätön rahanpesun tai terrorismin rahoituksen estämiseksi tai selvittämiseksi. Toimenpide ei edellytä rikosoikeudellisen *syitä epäillä* -kynnyksen ylittymistä. Jäädäytysmääräyksen avulla selvittelykeskuksen on mahdollista estää rikoshyödyn siirtyminen viranomaisten ulottumattomiin.

Vuoden 2023 ensimmäisellä puolikkaalla selvittelykeskus antoi yhteensä 44 jäädäytysmääräystä, joiden yhteenlaskettu arvo oli 990 326 euroa. Annetuista jäädäytysmääräyksistä 28 (64 %) oli määräyksiä, joissa jäädäytetyt varat jäivät viranomaisten haltuun. Haltuun jääneiden jäädäytettyjen varojen yhteenlaskettu arvo oli 398 609 euroa.

Kaavio 5: Selvittelykeskuksen antamien liiketoimien keskeyttämismääräysten ja viranomaisten haltuun jääneiden varojen lukumäärät sekä haltuun jääneiden varojen osuudet aikavälillä 06/2020–06/2023

Alkuvuoden 2023 aikana selvittelykeskus antoi edellisvuosia vähemmän jäädäytysmääräyksiä. Myös viranomaisten haltuun jääneiden varojen lukumäärä oli tarkasteluajavälin matalin – tosin prosentuaalisesti viime vuoden tasolla.

Kaavio 6: Selvittelykeskuksen antamien liiketoimien keskeyttämismääräysten ja viranomaisten haltuun jääneiden varojen vuosittaiset kokonaisarvot sekä haltuun jääneiden varojen osuus aikavälillä 06/2020–06/2023

Lukumäärien lisäksi myös selvittelykeskuksen antamien liiketoimien keskeyttämismääräysten sekä niistä haltuun jääneiden varojen kokonaisarvot olivat vuoden 2023 ensimmäisellä puolikkaalla edellisvuosia pienempiä. Alkuvuoden 2023 aikana jäädysmääräysten kokonaisarvo laski 76,3 prosenttia vuoteen 2022 verrattuna, ja haltuun jääneiden varojen arvo laski vastaavasti 24,1 prosenttia. Tarkastelussa on kuitenkin hyvä huomioida, että aikaisemmin Kaaviossa 5 esitettyjen keskeyttämismääräysten lukumäärän lasku ei automaattisesti johda Kaaviossa 6 esitettyjen määräysten kokonaisarvon laskuun, ja kokonaisarvojen vuosittainen, mahdollisesti suurikin vaihtelu selittyy usein yksittäisillä suurisummaisilla tapahtumilla.

Kaaviossa 6 on kuitenkin havaittavissa vuonna 2023 viranomaisten haltuun jääneiden varojen prosentiosuuden kasvu kahden edellisvuoden laskun sijaan. Varojen kokonaisarvoina tarkasteltuna vuonna 2023 annettujen jäädysmääräysten kokonaisarvosta 40 % eli 398 609 euroa jäi viranomaisten haltuun.

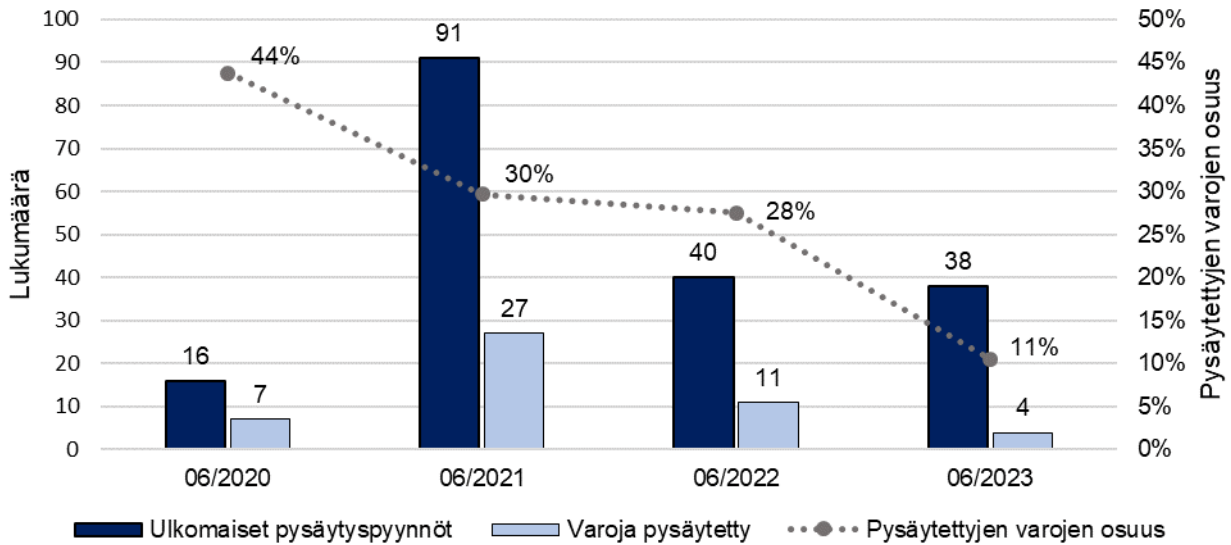
4.4 Ulkomaisten varojen pysäytyspyynnöt

Rahanpesun selvittelykeskus voi pyytää toisen valtion rahanpesun torjunnasta vastaavaa viranomaista pysäyttämään tiettyjä varoja, jos varojen pysäyttäminen on välttämätön rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen estämiseksi tai selvittämiseksi. Suomen Rahanpesun selvittelykeskuksella ei ole toimivaltaa toimeenpanna ulkomaisia jäädysmääräyksiä, minkä takia kansainvälinen selvittelykeskusten tai muiden vastaavien toimivaltaisten viranomaisten välinen yhteistyö korostuu varojen liikkua valti rajojen yli.

Eri valtioiden rahanpesuntorjunnasta vastaavien toimijoiden tiiviistä yhteistyöstä huolimatta yli valti rajojen liikkuvista varoista saadaan pysäytettyä vain pieni osa. Haasteena on kansainvälisen maksuliikenteen nopeus: varat saattavat siirtyä viiveettä valtioiden välillä, ja usein varoja siirretään nopeasti edelleen useammille ulkomaisille tileille tai muutetaan käteiseksi.

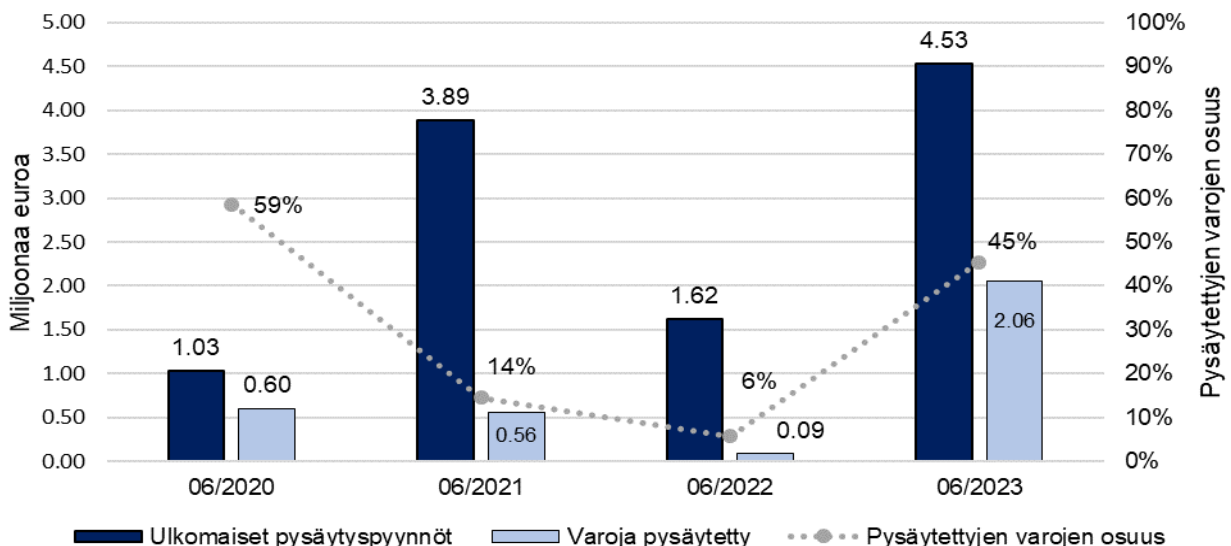
Vuoden 2023 ensimmäisen puolikkaan aikana selvittelykeskus lähetti 15 eri maahan yhteensä 38 ulkomaista pysäytyspyyntöä, joiden yhteenlaskettu arvo oli 4 527 935 euroa. Näistä

pyynnöistä neljä johti varojen jäädytykseen, ja jäädytettyjen varojen kokonaisarvo oli 2 058 121 euroa.

Kaavio 7: Ulkomaisten varojen pysäytyspyyntöjen ja pysäytettyjen varojen lukumäärät sekä pysäytettyjen varojen osuudet aikavälillä 06/2020–06/2023

Vuoteen 2022 verrattuna selvittelykeskuksen lähettämien pysäytyspyyntöjen lukumäärä pysyi samalla tasolla, mutta varojen jäädytykseen johtaneiden pysäytyspyyntöjen lukumäärä sekä prosentuaalinen osuus laski. Prosentuaalisesti sekä lukumäärällisesti pysäytettyjen varojen luvut vuonna 2023 olivat tarkasteluajavälin matalimmat. Tarkastelussa on huomattava, että Keskusrikospoliisi ei voi määrätä ulkomaisia varoja pysäytettäväksi, mutta muutoksena havaitaan, että yhä useampi Keskusrikospoliisin lähettämä ulkomainen pysäytyspyyntö ei johda varojen pysäytykseen.

Kaavio 8: Ulkomaisten varojen pysäytyspyyntöjen ja pysäytettyjen varojen kokonaisarvot sekä pysäytettyjen varojen osuudet aikavälillä 06/2020–06/2023

Vaikka lukumäärällisesti vuoden 2023 ulkomaille lähetettyjen pysäytyspyyntöjen perusteella tehtyjen varojen pysäytykset olivat tarkasteluajavälin matalimmat, alkuvuoden 2023 pysäytettyjen

varojen kokonaisarvo oli vertailuvuosien suurin. Huomionarvoista on myös kahta edellisvuotta korkeampi pysäytettyjen varojen osuus: pysäytyspyyntöjen kokonaisarvosta 45 % eli 2 058 121 euroa saatiin rikoshyötynä viranomaisten haltuun. Jäädetyt kokonaissumma selittyy lähes täysin yksittäisellä suurella varojen jäädytyksellä.

Kohdema	Kappalemäärä	Kokonaisarvo
Luxemburg	2	3 200 000 €
Portugali	4	658 000 €
Liittua	5	150 765 €
Yhdistynyt kuningaskunta	2	87 982 €
Saksa	3	57 794 €
Espanja	5	54 960 €
Italia	3	46 400 €
Belgia	4	32 886 €
Puola	1	31 610 €
Slovakia	1	30 000 €
Sveitsi	1	28 000 €
Alankomaat	2	27 000 €
Malta	1	24 500 €
Viro	1	12 000 €
Latvia	1	6 538 €

Taulukko 3: Ulkomaisille selvittelykeskuksille lähetettyjen varojen pysäytyspyyntöjen lukumäärät sekä pyyntöjen kokonaisarvot aikavälillä 01–06/2023

Taulukosta 3 havaitaan lähetettyjen pysäytyspyyntöjen arvojen vaihtelevan huomattavasti, jolloin jäädytysten merkittävyyttä voi olla hyödyllisempää tarkastella varojen kokonaisarvoilla pyyntöjen lukumäärien sijaan. Tästä näkökulmasta vuoden 2023 ensimmäinen puolikas osoittautuu edellisvuosia tehokkaammaksi ulkomaisten pysäytyspyyntöjen sekä pysäytettyjen varojen osalta.

Taulukossa 3 esitettyjen pysäytyspyyntöjen kohteena olevien valtioiden joukko – erityisesti useamman kuin yhden pysäytyspyynnön vastaanottaneet valtiot – pysyy melko yhtäläisenä vuosien välillä tarkoittaen, että selvittelykeskuksen lähettämät varojen pysäytyspyynnöt keskittyvät pitkälti tiettyihin valtioihin.

Taulukon 3 tietojen lisäksi vuoden 2023 ensimmäisen puolikkaan aikana selvittelykeskus lähetti myös kaksi ulkomaista pysäytyspyyntöä ulkomaiselle finanssiteknologian yritykselle sekä vaihtoehtoiselle verkkorahan pankkipalvelulle, ja pysäytyspyyntöjen yhteenlaskettu arvo oli 79 500 euroa.

4.5 Juttujen käsittelyn tulokset

Alaluvuissa 4.1–4.4 esitettiin juttujen ominaispiirteitä sekä niihin mahdollisesti liittyviä toimenpiteitä. Avatut jutut voivat päättyä joko tiedonluovutukseen toiselle viranomaiselle tai jutun käsittelyn keskeytykseen, jolloin selvittelykeskus ei luovuta juttuun liittyviä tietoja eteenpäin.

Rahanpesun selvittelykeskus ei tee rikostutkintaa, vaan selvittelykeskuksen tehtävänä on tunnistaa saapuvasta ilmoitusmassasta olennaiset ilmoitukset, hankkia niihin tarvittaessa lisätietoja, tuottaa eri lähteistä saatujen tietojen perusteella analyyseja ja lopulta luovuttaa omia tietojaan eteenpäin toimivaltaisille viranomaisille.

Tiedonluovutuksia voidaan tehdä:

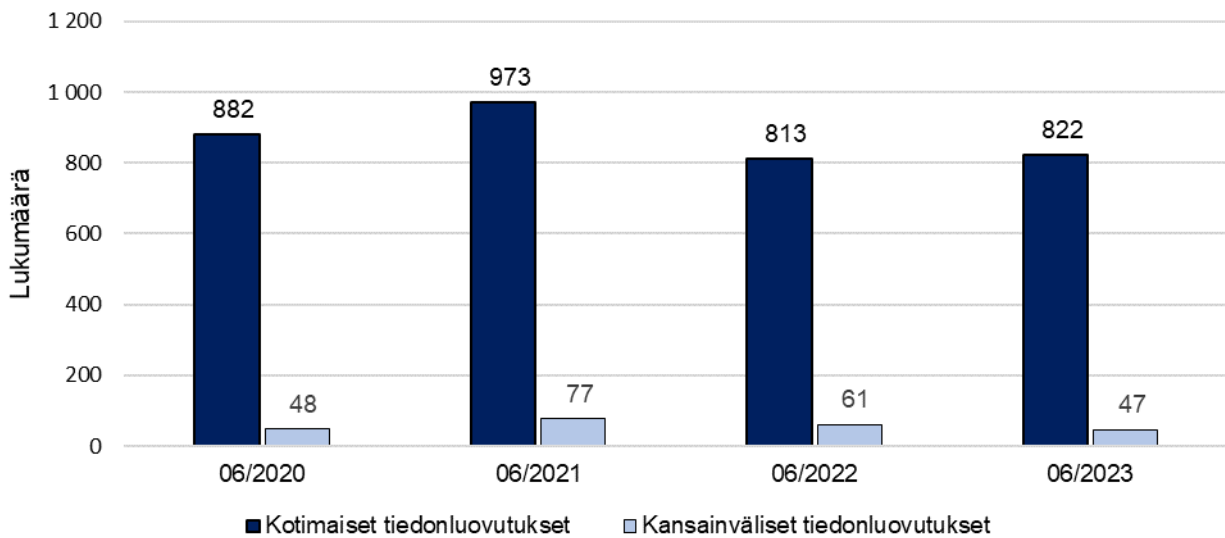
- **avoimiin rikostutkimuksiin** tapauksissa, joissa kohteeseen liittyvä rikostutkinta on jo käynnissä poliisissa, tullissa tai rajavartiolaitoksella
- **uusiin rikosilmoituksiin**, jolloin selvittelykeskus kirjaa kokonaan uuden rikosilmoituksen ja luovuttaa tietoja tähän tai
- **rikoksen estämiseksi tai paljastamiseksi** muille viranomaisille, esimerkiksi suojelupoliisille tai Verohallinnolle.

Juttujen luovutustarkoitukset	06/2020	06/2021	06/2022	06/2023
Estäminen / Paljastaminen	416	376	279	290
Avoimeen esitutkintaan	309	392	278	253
Keskeytetty	100	133	59	43
Uusi rikosilmoitus	27	35	22	14
Yhteensä	852	936	638	600

Taulukko 4: Selvittelykeskuksen käsittelemien juttujen lopputulokset lukumäärinä aikavälillä 06/2020–06/2023

Suurin osa rahanpesun selvittelykeskuksen avaamista jutuista päättyi tiedonluovutukseen rikoksen estämiseksi tai paljastamiseksi (48,3 %) sekä tiedonluovutukseen avoimeen rikosilmoitukseen (42,2 %). Taulukossa 4 esitetyt juttujen lopputulokset jaksotettiin vuoden 2023 ensimmäiselle puoliskolle niiden päättymispäivämäärän mukaan, jolloin jutut oltiin saatettu avata jo edeltävinä vuosina. Tiedonluovutuksia voidaan myös tehdä toistaiseksi auki jääviin juttuihin.

Vuoden 2023 ensimmäisen puolikkaan aikana selvittelykeskus suoritti yhteensä 869 tiedonluovutusta, joista 822 oli kotimaisille ja 47 ulkomaisille vastaanottajille.

Kaavio 9: Tiedonluovutukset kotimaisille ja ulkomaisille viranomaisille aikavälillä 06/2020–06/2023

Lähtökohtaisesti tiedonluovutusten lukumäärien muutokset mukailevat avattujen juttujen lukumäärien muutoksia, eli avattujen juttujen kasvaessa (vähentyessä) tiedonluovutustenkin määrän oletetaan kasvavan (vähenevän). Kaavio 9 osoittaa alkuvuonna 2023 tehtyjen tiedonluovutusten kokonaismäärän (869 tiedonluovutusta) olleen melko tarkasti alkuvuoden 2022 kokonaismäärän tasolla (874 tiedonluovutusta). Jos tiedonluovutukset suhteutetaan samaisella aikavälillä avattuihin juttuihin, jäi alkuvuoden suhdeluku 1,24 kuitenkin edellisvuoden suhdeluvusta 1,35.

Luovutusmääriä tarkasteltaessa on myös hyvä tiedostaa, että kansainvälisiin sopimuksiin perustuen selvittelykeskus voi luovuttaa tietoja ulkomaisille vastaanottajille niin, ettei selvittelykeskuksessa avata tapauksesta juttua eikä luovutuksia täten näy Kaaviossa 9.

4.6 Cross border -ilmoitukset ja -luovutukset

EU-direktiivi² velvoittaa unionin jäsenmaiden rahanpesun selvittelykeskuksia välittämään vastaanottamansa ilmoituksen edelleen toiselle jäsenvaltiolle tilanteissa, joissa ilmoituksella on yhteys kyseiseen jäsenvaltioon. Selvittelykeskus välittää ilmoituksia vastaavalla tavalla myös EU:n ulkopuolisiin maihin.

Rahanpesun selvittelykeskus teki vuoden 2023 ensimmäisen puolikkaan aikana 204 cross border -luovutusta yhteensä 23 eri maahan. Rahanpesurekisteriin kirjattiin puolestaan 232 vastaanotettua cross border -ilmoitusta.

Alkuvuonna 2023 rahanpesurekisteriin kirjattujen cross border -ilmoitusten lukumäärässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia edellisvuosiin verrattuna, mutta tehtyjen luovutusten lukumäärät ovat vaihdelleet huomattavasti. Vuonna 2021 selvittelykeskus välitti yhteensä 460 000 virtuaalivaluuttapalveluiden tarjoajien tekemää ilmoitusta automaattisina massaluovutuksina edelleen

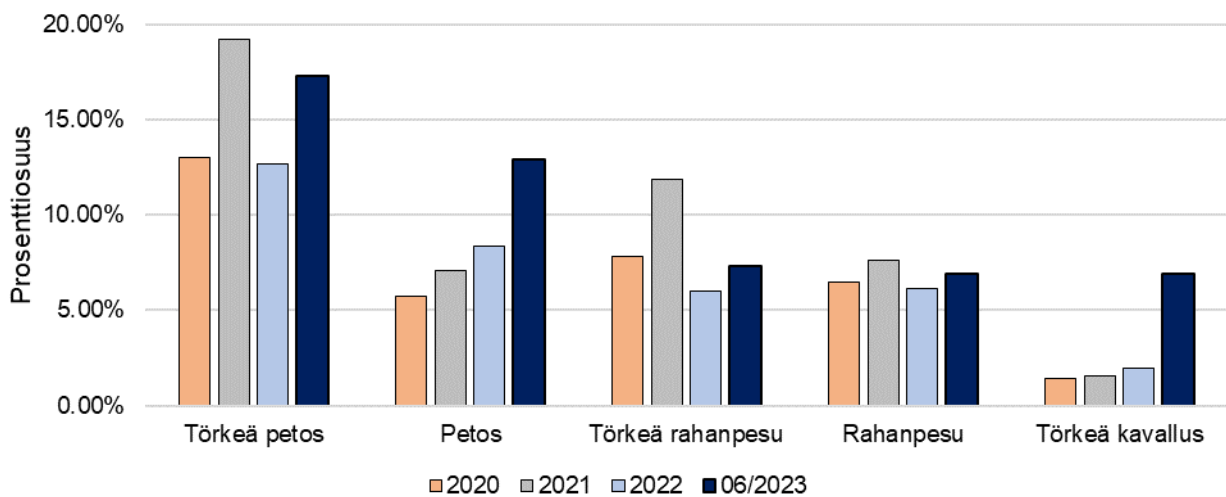
² EU:n neljäs rahanpesudirektiivi 2015/849, Artikla 53, kappale 1

47 eri maahan, kun taas 2022 alkuvuonna yksittäisiä cross border -luovutuksia tehtiin neljä kappaletta.

4.7 Rikosnimikkeet

Vuoden 2023 ensimmäisen puolikkaan aikana Rahanpesun selvittelykeskus luovutti tietoja yhteensä 196 eri rikostutkintaan, joihin liittyi 209 eri rikosilmoitusta ja 63 eri rikosnimikettä.

Yleisimmät rikosnimikkeet, joihin Rahanpesun selvittelykeskuksen tietoja luovutettiin vuoden 2023 ensimmäisen puolikkaan aikana, olivat törkeä petos (17,3 %), petos (12,9 %), törkeä rahanpesu (7,3 %), rahanpesu (6,9 %) ja törkeä kavallus (6,9 %).

Kaavio 10: Vuoden 2023 viiden yleisimmän tietojen luovutuksen kohteena olevan rikosnimikkeen vuosittaiset osuudet aikavälillä 2020–06/2023

Kaaviossa 10 verrataan vuoden 2023 puolivuotislukujen perusteella laskettuja osuuksia edellisvuosien täysien vuosien osuuksiin. Kaaviosta 10 havaitaan törkeiden petosten osuuden jatkaneen alkuvuonna 2023 edellisvuosien tavoin suurimpana luovutusten kohteena olevana rikosnimikkeenä. Myös petosten osuuden kasvava trendi kiihtyi alkuvuoden 2023 aikana. Poikkeuksena edellisvuosiin vuoden 2023 ensimmäisen puolikkaan aikana selvittelykeskus luovutti suhteellisesti aiempaa suuremman määrän tietoja törkeisiin kavalluksiin liittyen. Kyseisistä törkeiden kavallusten tiedonluovutuksista lähes kaikki liittyivät yhteen selvittelykokonaisuuteen, joten vuoden 2023 ensimmäisen puolikkaan törkeiden kavallusten korkea osuus on poikkeuksellinen.